

গোহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

(অসম, নাগালেণ্ড, মিজোৰাম আৰু অৰুণাচল প্ৰদেশৰ উচ্চ ন্যায়ালয়)

গুৱাহাটী প্ৰধান বিচাৰপীঠ

লেখ আবেদন নং.- ৭৩/২০১৯

অসম চৰকাৰ,

অসম চৰকাৰৰ আয়ুক্ত আৰু সচিবৰ প্ৰতিনিধিত্ব,

ৰাজহ আৰু দুৰ্যোগ ব্যৱস্থাপনা (পঞ্জীয়ন) বিভাগ,

দিশপুৰ, গুৱাহাটী-৬

.....আবেদনকাৰী।

বনাম

মঃ হুছেইন আলী,

পিতৃ- প্ৰয়াত বুজৰুক আলী,

গাঁও- নাৰায়ণপুৰৰ,

ডাক আৰু থানা- মুকালমুৱা, জিলা-নলবাৰী, অসম।

.....প্ৰতিবাদী।

মহামান্য মুখ্য ন্যায়াধীশ

মহামান্য ন্যায়াধীশ শ্ৰীমতী মিতালী ঠাকুৰীয়া

আবেদনকাৰীৰ অধিবক্তা : শ্ৰী আৰ. বৰপূজাৰী

প্ৰতিপক্ষৰ অধিবক্তা : শ্ৰী আৰ. ইছলাম

শ্ৰী ডি. এন. শৰ্মা

শ্ৰী এছ. কে. দাস

শুনানিৰ তাৰিখ : ২৫.০৪.২০২৩

ৰায়দানৰ তাৰিখ : ১২ মে', ২০২৩

ৰায় আৰু আদেশ

(মহামান্য মুখ্য ন্যায়াধীশ শ্ৰী সন্দীপ মেহতা)

১. এই লেখ আপীল এই ন্যায়ালয়ৰে বিজ্ঞ একক ন্যায়াধীশে জাৰি কৰা ২২.০৯.২০১৪ তাৰিখৰ আদেশৰ বিৰুদ্ধে দাখিল কৰা হৈছে, যি আদেশত প্ৰতিবাদীয়ে দাখিল কৰা লেখ আবেদন ডব্লিউ পি(চি) নং ৩৫৫১/২০১৩-ত গ্ৰহণ কৰা হৈছিল আৰু প্ৰতিবাদী/লেখ আবেদনকাৰীক উপ-পঞ্জীয়ক পদটোত নিয়মীয়াকৰণ কৰাৰ পূৰ্বে তেওঁ কমিছন ভিত্তিত উপ-পঞ্জীয়ক হিচাপে আগবঢ়োৱা সেৱাসমূহৰ স্বীকৃতি দিবলৈ আৰু তেওঁক অসম সেৱা (পেঞ্চন) নিয়ম, ১৯৬৯-ৰ অধীনত সুবিধাসমূহ প্ৰদান কৰিবলৈ আপীলকাৰী/চৰকাৰক নিৰ্দেশ দিয়া হৈছিল। (ইয়াৰ পিছত “১৯৬৯ চনৰ নিয়ম” বুলি উল্লেখ কৰা হ'ব)।

২. আপীলৰ নিষ্পত্তিৰ বাবে প্ৰাসংগিক আৰু অপৰিহাৰ্য চমু তথ্যসমূহ তলত উল্লেখ কৰা হৈছে।

৩. অসম চৰকাৰৰ পঞ্জীয়ন বিভাগৰ উপ-সচিবৰ ২৮.০৪.১৯৮৪ তাৰিখৰ অধিসূচনাৰ জৰিয়তে প্ৰতিবাদী/লেখ আবেদনকাৰীক তেতিয়াৰ অবিভক্ত জিলা কামৰূপৰ মুকালমুৱাত কমিছন ভিত্তিত উপ-পঞ্জীয়ক হিচাপে নিযুক্তি দিয়া হৈছিল। তেওঁ ০৩.০৫.১৯৮৪ তাৰিখে এই পদত যোগদান কৰিছিল। মন কৰিবলগীয়া যে প্ৰতিবাদীৰ নিযুক্তিৰ সময়ত অসম চৰকাৰৰ পঞ্জীয়ন বিভাগত উপ-পঞ্জীয়কৰ সেৱা সন্দৰ্ভত কোনো নিৰ্দিষ্ট নিয়ম নাছিল। এই কমিছন ভিত্তিক উপ-পঞ্জীয়কসকলে চৰকাৰৰ পৰা কোনো ধৰণৰ দৰমহা/পাৰিশ্ৰমিক লাভ কৰা নাছিল যদিও তেওঁলোকে নিজৰ সেৱা আগবঢ়াইছিল আৰু সংগ্ৰহ কৰা পঞ্জীয়ন মাচুলৰ পৰিমাণৰ পৰা তেওঁলোকক নিৰ্দিষ্ট শতাংশ কমিছন দি ক্ষতিপূৰণ দিয়া হৈছিল।

৪. ০৫.০৪.২০০৭ তাৰিখে এটা কেবিনেট সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা হয়, য'ত মুকালমুৱাত থকা কমিছন ভিত্তিক উপ-পঞ্জীয়ন কাৰ্যালয়ক পূৰ্ণাংগ চৰকাৰী উপ-পঞ্জীয়ন কাৰ্যালয়লৈ ৰূপান্তৰিত কৰা হয় আৰু এই সন্দৰ্ভত ২২.০৬.২০০৭ তাৰিখে এখন অধিসূচনা জাৰি কৰা হয়। ফলস্বৰূপে ২৫.০৪.২০০৮ তাৰিখৰ পত্ৰৰ জৰিয়তে উপ-পঞ্জীয়ক, কনিষ্ঠ সহায়ক, অতিৰিক্ত লেখক, পিয়ন আৰু নৈশ চোকিদাৰৰ পদ অনুমোদিত হয়। একেটা তাৰিখ অৰ্থাৎ ২৫.০৪.২০০৮ তাৰিখৰ আন এখন অধিসূচনাৰ জৰিয়তে প্ৰতিবাদী/লেখ আবেদনকাৰীকে ধৰি ওপৰত উল্লেখ কৰা ব্যক্তিসকলৰ সেৱা নিজ নিজ পদত নিয়মীয়া কৰা হৈছিল।

৫. অসম চৰকাৰে ২৫.০১.২০০৫ তাৰিখৰ আদেশৰ ভিত্তিত নতুন পেঞ্চন আঁচনি ৰূপায়ন কৰাৰ সিদ্ধান্ত লয়, এই আঁচনি অনুসৰি ০১.০২.২০০৫ তাৰিখ বা তাৰ পিছত

ৰাজ্য চৰকাৰৰ সেৱাত যোগদান কৰা চৰকাৰী চাকৰিয়ালসকল ১৯৬৯ চনৰ বিদ্যমান নিয়ম আৰু আনুষংগিক আদেশৰ অন্তৰ্ভুক্ত নহ'ব, কিন্তু তেওঁলোক নতুন কনট্ৰিবিউটৰী পেঞ্চন আঁচনিৰ অধীনত থাকিব। ০১.০২.২০০৫ তাৰিখে বা তাৰ পিছত ৰাজ্য চৰকাৰৰ সেৱাত যোগদান কৰা নতুনকৈ নিযুক্তিপ্ৰাপ্ত কৰ্মচাৰীসকলে তেওঁলোক ১৯৬৯ চনৰ নিয়ম অনুসৰি পৰিচালিত নহয় বুলি লিখিত প্ৰতিশ্ৰুতি দিবলগীয়া হৈছিল।

৬. প্ৰতিবাদীয়ে ৩১.০৩.২০১৩ তাৰিখে অৱসৰৰ বয়স প্ৰাপ্ত কৰাৰ পিছত অৱসৰ ল'বলৈ সাজু হৈছিল। সেই অনুসৰি, কমিছন ভিত্তিত তেওঁ আগবঢ়োৱা সেৱাৰ সময়ছোৱাক পেঞ্চন লাভ কৰিবৰ বাবে যোগ্যতামূলক সেৱা হিচাপে বিবেচনা কৰিবৰ বাবে তেওঁ অসম চৰকাৰৰ ৰাজহ আৰু দুৰ্যোগ ব্যৱস্থাপনা (পঞ্জীয়ন) বিভাগৰ আযুক্ত আৰু সম্পাদকৰ ওচৰত আবেদন দাখিল কৰিছিল। নিয়মীয়াকৰণৰ তাৰিখৰ পৰা অৰ্থাৎ ২৫.০৪.২০০৮ তাৰিখৰ পৰা তেওঁৰ অৱসৰৰ সময়লৈকে অৰ্থাৎ ৩১.০৩.২০১৩ তাৰিখলৈকে প্ৰতিবাদীয়ে আগবঢ়োৱা সেৱাৰ সময়সীমাই তেওঁক পেঞ্চনৰ অধিকাৰী কৰা নাছিল, কাৰণ নিয়মীয়া সেৱাৰ দৈৰ্ঘ্য প্ৰয়োজনীয় যোগ্যতাসম্পন্ন সময়সীমাতকৈ বহু কম আছিল। প্ৰতিবাদীয়ে জনোৱা উক্ত প্ৰাৰ্থনাৰ ওপৰত কোনো সিদ্ধান্ত লোৱা হোৱা নাছিল, যাৰ ওপৰত, তেওঁ ডব্লিউ পি(চি) নং ৫০৪৪/২০১১ দাখিল কৰিছিল। উক্ত লেখ আবেদনত গৃহীত অন্তৰ্ভুক্তিকালীন আদেশ অনুসৰি ০৫.১২.২০১১ তাৰিখৰ আদেশৰ দ্বাৰা প্ৰতিবাদীৰ আবেদনখন বিবেচনা কৰি নাকচ কৰা হয়। সেই অনুসৰি ডব্লিউ পি(চি) নং ৫০৪৪/২০১১ গোচৰটো শেষ কৰা হৈছে।

৭. ইয়াৰ পিছত প্ৰতিবাদীয়ে ০৫.১২.২০১১ তাৰিখৰ আদেশৰ বৈধতা আৰু ন্যায্যতাক প্ৰত্যাহ্বান জনাই ডব্লিউ পি(চি) নং ১৬১৪/২০১২ দাখিল কৰে। এই লেখ আবেদনত বিত্ত বিভাগে দাখিল কৰা শপতনামাত, এইটো দেখুওৱা হৈছিল যে যদি তেওঁৰ নিজা

বিভাগে এনে প্ৰস্তাৱ দাখিল কৰে, তেন্তে কমিছনৰ আধাৰত যোগদান কৰাৰ তাৰিখৰ পৰা ধাৰণাগত ভিত্তিত নিয়মীয়াকৰণলৈকে এফ.আৰ.-২২-ৰ অধীনত উপ-পঞ্জীয়ক হিচাপে লেখ আবেদনকাৰীৰ (ইয়াত প্ৰতিবাদী) দৰমহা ধাৰণাগতভাৱে নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ কোনো প্ৰস্তাৱ পৰীক্ষা কৰাত বিভাগৰ কোনো আপত্তি নাথাকিব।

৮. সেই অনুসৰি, ১৯.১০.২০১২ তাৰিখৰ আদেশৰ দ্বাৰা ডব্লিউপি(চি) নং ১৬১৪/২০১২ নিষ্পত্তি কৰা হৈছিল আৰু আদেশত দাঙি ধৰা পৰ্যৱেশ্বৰসমূহৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত প্ৰতিবাদীৰ গোচৰটো পৰীক্ষা কৰিবলৈ ৰাজহ বিভাগ আৰু বিত্ত বিভাগলৈ গোচৰটো প্ৰেৰণ কৰা হৈছিল আৰু তাৰ পিছত এক বক্তব্য ৰখাৰ আদেশ প্ৰদান কৰা হৈছিল। প্ৰতিবাদীয়ে ৩১.০৩.২০১৩ তাৰিখে অৱসৰ গ্ৰহণ কৰিছিল। বিত্ত বিভাগ আৰু পেঞ্চন আৰু ৰাজহুৱা অভিযোগ বিভাগৰ মতামত প্ৰাপ্ত হৈছিল আৰু ০৪.০৫.২০১৩ তাৰিখৰ আদেশৰ দ্বাৰা প্ৰতিবাদীৰ দাবী নাকচ কৰা হৈছিল, যাক প্ৰত্যাহ্বান জনাই প্ৰতিবাদীয়ে ডব্লিউ পি(চি) নং ৩৫৫১/২০১৩ নম্বৰৰ লেখ আবেদন দাখিল কৰে, আৰু ওপৰত উল্লেখ কৰা অনুসৰি এই আবেদন মঞ্জুৰ কৰা হৈছে।

৯. অসম চৰকাৰে দাখিল কৰা আবেদনখন প্ৰথমতে এই আদালতে ৪০৪ দিনৰ ব্যাখ্যাহীন বিলম্বৰ বাবে খাৰিজ কৰিছিল, কাৰণ পলমৰ ক্ষমা বিচৰা অন্তৰ্ৱৰ্তীকালীন আবেদন নং ১৫৭৯/২০১৬ নাকচ কৰা হৈছিল। চৰকাৰে বিলম্বিত হোৱাৰ কাৰিকৰী কাৰণৰ ভিত্তিত ইয়াৰ আপীল খাৰিজ কৰাৰ প্ৰত্যাহ্বান জনোৱাৰ বাবে মাননীয় উচ্চতম ন্যায়ালয়ত এছ.এল.পি. (চিভিল আপীল নং ১৬৪৮/২০১৯) দাখিল কৰিছিল। মাননীয় উচ্চতম ন্যায়ালয়ে আপীল নাকচ কৰা আদেশ বাতিল কৰি ১১.০২.২০১৯ তাৰিখৰ আদেশ অনুসৰি ২৫,০০০/- টকা খৰচ কৰি বিষয়টো

যোগ্যতাৰ ভিত্তিত বিবেচনাৰ বাবে উচ্চ ন্যায়ালয়লৈ প্ৰেৰণ কৰে, তাৰ পিছত তৎক্ষণাত আবেদনখন শুনানিৰ বাবে আহিছে।

১০. আপীলকাৰীক প্ৰতিনিধিত্ব কৰা বিজ্ঞ চৰকাৰী অধিবক্তা শ্ৰী আৰ. বৰপূজাৰীয়ে সজোৰে দাবী কৰিছিল যে প্ৰতিবাদীৰ লেখ আবেদন গ্ৰহণ কৰাৰ সময়ত বিজ্ঞ এজনীয়া বিচাৰপীঠে গ্ৰহণ কৰা মতামত অবৈধ আৰু সেয়েহে অস্থায়ী। তেওঁ কয় যে এই গোচৰৰ প্ৰতিবাদীজন ২০০৮ চনৰ আগতে পঞ্জীয়ন বিভাগৰ কেডাৰৰ অন্তৰ্গতেই নাছিল আৰু সেয়েহে, পূৰ্বে প্ৰদান কৰা সেৱাসমূহ কমিছনৰ ভিত্তিত গণনা কৰাৰ নিৰ্দেশনা একেবাৰে অযুক্তিকৰ। তেওঁ কয় যে নথি-পত্ৰ পঞ্জীয়ন সম্পন্ন কৰাৰ বাবে কমিছন ভিত্তিক উপ-পঞ্জীয়ক হিচাপে প্ৰতিবাদীক প্ৰদান কৰা নিযুক্তি সম্পূৰ্ণৰূপে চুক্তিবদ্ধ প্ৰকৃতিৰ আছিল আৰু সেইবাবেই, এই সময়ছোৱাত প্ৰতিবাদীয়ে প্ৰদান কৰা সেৱাসমূহ ১৯৬৯ চনৰ নিয়মৰ অধীনত পেঞ্চনৰ লাভালাভ প্ৰদানৰ বাবে যোগ্য হিচাপে বিবেচনা কৰিব নোৱাৰি। তেওঁ আহ্বান জনায় যে ২৫.০৪.২০০৮ তাৰিখৰ অধিসূচনাখনৰ পৰা, যাৰ দ্বাৰা প্ৰতিবাদীৰ সেৱাসমূহ নিয়মীয়া কৰা হৈছিল, স্পষ্টকৈ বুজা যায় যে পদটো সৃষ্টি কৰাৰ তাৰিখৰ পৰা কাৰ্যকৰীভাৱে নিয়মীয়াকৰণ কৰা হৈছিল। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে যিহেতু প্ৰতিবাদীয়ে অধিসূচনাক প্ৰত্যাহ্বান জনোৱা নাছিল, গতিকে তেওঁ এতিয়া পেঞ্চনৰ সুবিধা লাভৰ বাবে তেওঁ অতীতত আগবঢ়োৱা সেৱাসমূহৰ বিষয়ে উত্থাপন কৰিব নোৱাৰে, কাৰণ নিয়মীয়াকৰণৰ আদেশত স্পষ্টকৈ লিখা আছে যে ই জাৰি কৰাৰ তাৰিখৰ পৰা, অৰ্থাৎ ২৫.০৪.২০০৮ তাৰিখৰ পৰাহে কাৰ্যকৰী হ'ব।

১১. তেওঁ আৰু দাবী কৰে যে ডব্লিউপি(চি) নং ১৬১৪/২০১২-ত ১৯.১০.২০১২ তাৰিখে দিয়া আদেশত বিজ্ঞ একক ন্যায়াধীশগৰাকীয়ে কৰা উপৰোক্ত পৰ্যবেক্ষণসমূহৰ

মতে এফ.আৰ.-২২ ৰ অধীনত ধাৰণালুক সুবিধা দিয়াৰ বাবে বিত্ত বিভাগে আবেদনকাৰীৰ গোচৰটো পৰীক্ষা কৰিবলৈ সাজু আছিল, ইয়াৰ অৰ্থ এইটো নহয় যে প্ৰতিবাদীয়ে বিচৰা সকাহ প্ৰদানৰ বাবে চৰকাৰৰ ফালৰ পৰা কোনো ৰেহাই দিছে। তেওঁ আহান জনায় যে প্ৰতিবাদীয়ে কমিছনৰ ভিত্তিত উপ-পঞ্জীয়ক হিচাপে কাম কৰি থকাৰ সময়তে অসামৰিক পদত অধিষ্ঠিত হোৱা নাছিল আৰু সেয়েহে তেওঁ পেঞ্চনৰ উদ্দেশ্যে অতীতত আগবঢ়োৱা সেৱাৰ সুবিধাসমূহ দাবী কৰিব নোৱাৰে। তেওঁ **পঞ্জাব চৰকাৰ আৰু অন্যান্য বনাম ইশাৰ সিং আৰু অন্যান্য** ^১ গোচৰত মাননীয় উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ ৰায়দানৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি আহান জনায় যে যতদূৰ সম্ভৱ আপীলকাৰীয়ে কমিছন ভিত্তিত কাম কৰা সময়ছোৱাত আগবঢ়োৱা সেৱাসমূহক তদৰ্থ (ad hoc) সেৱা বুলি গণ্য কৰিব পাৰি, কিন্তু পেঞ্চন লাভ কৰিব পৰাকৈ আইনগতভাৱে যোগ্যতাসম্পন্ন সেৱা হিচাপে গণ্য কৰিব নোৱাৰি। এনেধৰণৰ ভিত্তিত বিস্তৃত চৰকাৰী অধিবক্তাই আদালতক আবেদন গ্ৰহণ কৰিবলৈ অনুৰোধ জনায় আৰু বিস্তৃত একক ন্যায়াধীশে প্ৰদান কৰা বিবাদিত আদেশ বাতিল কৰে।

১২. বিস্তৃত চৰকাৰী অধিবক্তাই ১৯৬৯ চনৰ নিয়মৰ ৩১ নং নিয়মৰ কথাও উল্লেখ কৰিছিল, যি নিয়ম এনেধৰণৰ:-

“৩১. যোগ্যতাসম্পন্ন সেৱাৰ বাবে চৰ্তসমূহ - কোনো বিষয়াই আগবঢ়োৱা সেৱাই পেঞ্চনৰ বাবে যোগ্যতা অৰ্জন নকৰে, যদিহে ই তলত উল্লেখ কৰা তিনিটা চৰ্ত পূৰণ নকৰে:

প্ৰথমতে, বিষয়াজনে আগবঢ়োৱা সেৱা চৰকাৰৰ অধীনত হ'ব লাগিব;

দ্বিতীয়তে, বিষয়াজনৰ নিযুক্তি বাৰমাহৰ অধিক সময়সীমাৰ বাবে (Substantive) আৰু স্থায়ী হ'ব লাগিব;

তৃতীয়তে, কৰ্মচাৰীজন চৰকাৰী চাকৰিয়াল হ'ব লাগিব বা তেওঁ চৰকাৰৰ পৰা দৰমহা লাভ কৰা চাকৰিয়াল হ'ব লাগিব;

ওপৰৰ চৰ্ত (১) আৰু (২)ৰ কোনো এটা বা দুয়োটা চৰ্ত পূৰণ কৰিব নোৱাৰিলেও, যদিহে ৰাজ্যপালে -

(i) ঘোষণা কৰে যে অ-ৰাজপত্ৰিত ক্ষমতাৰ ভিতৰত সেৱা আগবঢ়োৱা কোনো নিৰ্দিষ্ট ধৰণৰ সেৱাই কোনো পেঞ্চনৰ বাবে যোগ্যতা অৰ্জন কৰে, আৰু...

(ii) ব্যক্তিগত ক্ষেত্ৰত আৰু প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰতে তেওঁ আৰোপ কৰা উচিত বুলি ভবা চৰ্তৰ অধীনত এজন বিষয়াই প্ৰদান কৰা সেৱাক পেঞ্চনৰ বাবে গণনা কৰিবলৈ অনুমতি দিয়ে।”

তেওঁ আহ্বান জনায় যে এই নিয়মৰ স্পষ্ট ভাষাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি ১৯৬৯ চনৰ নিয়মৰ অধীনত প্ৰতিবাদীক পেঞ্চনাৰ সুবিধা দাবী কৰাত বাধা দিয়া হৈছে, কাৰণ কমিছনৰ ভিত্তিত উপ-পঞ্জীয়ক হিচাপে তেওঁৰ নিযুক্তি Substantive বা স্থায়ী নাছিল। তেওঁ ১৯৬৯ চনৰ নিয়মৰ ৪৪ নং নিয়মৰ টোকা ২ৰ দফা (iv)ৰ কথাও উল্লেখ কৰে, য'ত উল্লেখ আছে যে যিসকল চৰকাৰী কৰ্মচাৰীয়ে দৰমহা লাভ কৰা নাই কিন্তু তেওঁলোকৰ সেৱাৰ সলনি মাচুল বা কমিছনৰ দ্বাৰা পাৰিতোষিক দিয়া হয়, তেওঁলোকৰ সেৱাৰ এনে কাৰ্যকাল পেঞ্চনযোগ্য সেৱা হিচাপে বিবেচনা কৰিব নোৱাৰি।

এই ভিত্তিত আৰ. বৰপূজাৰীয়ে আদালতক আবেদন মানি ল'বলৈ অনুৰোধ কৰি বিজ্ঞ এজনীয়া বিচাৰপীঠে গৃহীত কৰা আদেশ বাতিল কৰে।

১৩. ইয়াৰ বিপৰীতে, প্ৰতিবাদীক প্ৰতিনিধিত্ব কৰা বিজ্ঞ অধিবক্তা আৰ. ইছলামে আপীলকাৰীৰ অধিবক্তাই আগবঢ়োৱা যুক্তিসমূহৰ তীৱ্ৰ বিৰোধিতা কৰিছিল। তেওঁ **ডলী বৰপূজাৰী বনাম অসম চৰকাৰ আৰু অন্যান্য** গোচৰত এই আদালতৰ খণ্ড বিচাৰপীঠৰ ৰায়দানৰ ওপৰত আস্থা প্ৰকাশ কৰি আহান জনায় যে প্ৰায় একে পৰিস্থিতিত এই আদালতৰ খণ্ড বিচাৰপীঠে ইয়াত থকা আপীলকাৰীৰ গোচৰটো বিবেচনা কৰিছিল, যাক ভাষা বিষয়া হিচাপে কোনো পদ নথকাকৈয়ে সেই পদত নিযুক্তি দিয়া হৈছিল আৰু নিয়মীয়াকৰণৰ পূৰ্বে তেওঁৰ সেৱাক পেঞ্চনৰ উদ্দেশ্যে যোগ্যতা অৰ্জনকাৰী সেৱা হিচাপে গণ্য কৰা হৈছিল। তেওঁ আৰু কয় যে ২০১০ চনৰ আগতে পঞ্জীয়ন বিভাগৰ কৰ্মচাৰীসকলক নিয়ন্ত্ৰণ কৰা কোনো সেৱা নিয়ম নাছিল। ২০১০ চনত প্ৰথমবাৰৰ বাবে এনে নিয়ম গঠন কৰা হৈছিল। তেওঁ ২০১০ চনৰ নিয়মৰ ১৩ নং নিয়মৰ কথা উল্লেখ কৰিছিল, যিটো তলত দিয়া ধৰণৰ:-

“১৩. আয়োগৰ সৈতে আলোচনা কৰি ব'ৰ্ড আৰু নিয়োগকৰ্তা কৰ্তৃপক্ষৰ দ্বাৰা নিৰ্ণয় কৰিব পৰা উপযুক্ততা সাপেক্ষে নিম্নলিখিত ব্যক্তিসকলক সেৱাৰ উপ-পঞ্জীয়কৰ কেডাৰত নিযুক্তি দিয়া হ'ব পাৰে:-

(ক) কমিছন ভিত্তিত নিয়োজিত এজন উপ-পঞ্জীয়ক, যি-

- (i) বাছনিৰ বাবে যোগ্য হ'বলৈ হ'লে বাছনি বৰ্ষৰ ১ জানুৱাৰীৰ ভিতৰত কমেও ৮ বছৰ কমিছনৰ ভিত্তিত উপ-পঞ্জীয়ক হিচাপে কাম কৰিছে।
- (ii) চৰকাৰী স্বীকৃতিপ্ৰাপ্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা কলা, বিজ্ঞান বা বাণিজ্যত স্নাতক ডিগ্ৰীধাৰী;
- (iii) বাছনি বৰ্ষৰ ১ জানুৱাৰীত ৪৫ বছৰ বয়সৰ তলৰ হয়।”

তেওঁ আহান জনায় যে এই নিয়ম অনুসৰি কমিছন ভিত্তিত নিয়োজিত এজন উপ-পঞ্জীয়কে যদি ৮ বছৰৰ অধিক (কম নহয়) সময়ৰ বাবে অবিৰতভাবে সেৱা আগবঢ়ায়, তেওঁ নতুনকৈ জাৰি কৰা সেৱা নিয়মৰ অধীনত উপ-পঞ্জীয়কৰ কেডাৰত নিযুক্তি পোৱাৰ অধিকাৰী হ'ব। তেওঁ আৰু কয় যে ইয়াত প্ৰতিবাদকাৰীজনে কমিছন ভিত্তিত আগবঢ়োৱা সেৱাসমূহ স্থায়ী প্ৰকৃতিৰ বুলি বিবেচনা কৰি নিয়ম বলবৎ হোৱাৰ আগতেই নিয়মীয়া কৰা হৈছিল। তেওঁ ডব্লিউ পি(চি) নং ১৬১৪/২০১২ত গৃহীত ১৯.১০.২০১২ তাৰিখৰ আদেশৰ ১৫ নং দফাত উল্লেখ কৰা পৰ্যবেক্ষণসমূহৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰি আহান জনায় যে বিত্ত বিভাগে পেঞ্চনৰ সুবিধা প্ৰদানৰ বাবে প্ৰতিবাদকাৰীৰ দাবী কাৰ্যতঃ স্বীকাৰ কৰিছে। মাননীয় উচ্চতম ন্যায়ালয়ে **উত্তৰ প্ৰদেশ চৰকাৰ আৰু অন্যান্য বনাম চন্দ্ৰ প্ৰকাশ পাণ্ডে আৰু অন্যান্য** ^৩ গোচৰত, য'ত, কমিছন ভিত্তিত নিযুক্তি পোৱা কুৰ্ক আমিন(Kurk Amin)সকলে দৰমহাৰ ভিত্তিত নিযুক্তি দিয়া কুৰ্ক আমিনসকলৰ সৈতে একে শাৰীতে আছে আৰু তেওঁলোকে অসামৰিক

পদত অধিষ্ঠিত আৰু ৰাজহ বিভাগৰ কুৰ্ক আমিনকলক দিয়াৰ দৰমহাৰ সমান দৰমহাৰ অধিকাৰী হ'ব বুলি ধৰা হৈছিল।

১৪. শ্ৰী ইছলামেও যুক্তি দৰ্শাইছিল যে **শক্তি প্ৰসাদ ভাট আৰু অন্যান্য বনাম উত্তৰাখণ্ড চৰকাৰ আৰু অন্যান্য**^৪ গোচৰত উক্ত ৰায়দানৰ অনুপাত মাননীয় উচ্চতম ন্যায়ালয়ে অনুসৰণ কৰিছিল। তেওঁ আঙুলিয়াই দিয়ে যে ১,০০,০০০/- টকা খৰচ কৰি উক্ত গোচৰটোত উত্তৰাখণ্ড উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ আবেদন খাৰিজ কৰা হৈছিল। এই যুক্তিসমূহৰ ভিত্তিত ইছলাম ডাঙৰীয়াই আদালতক আবেদন খাৰিজ কৰিবলৈ আৰু বিবাদিত ৰায়দানক দূচ কৰিবলৈ অনুৰোধ জনায়।

১৫. আমি আদালতত উপস্থাপন কৰা যুক্তিসমূহ ভালদৰে পৰ্যালোচনা কৰিলোঁ, ৰেকৰ্ডত ৰখা বিবাদিত ৰায় আৰু প্ৰদান কৰা প্ৰমাণসমূহ অধ্যয়ন কৰিলোঁ।

১৬. এইটো উল্লেখ কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই যে ৰাজ্য চৰকাৰে ২৮.০৪.১৯৮৪ তাৰিখৰ অধিসূচনাৰ জৰিয়তে কমিছন ভিত্তিত প্ৰতিবাদীক উপ-পঞ্জীয়ক হিচাপে নিযুক্তি দিয়াৰ সত্যটো স্বীকাৰ কৰা হৈছে। ইয়াত কোনো বিবাদ নাই যে সেই নিৰ্দিষ্ট সময়খিনিত, পঞ্জীয়ন বিভাগৰ বাবে কোনো সেৱা নিয়ম বলবৎ নাছিল বা প্ৰতিবাদীয়ে তেওঁৰ সেৱা প্ৰদান কৰা পদৰ বাবে কোনো সমান্তৰাল কেডাৰ নাছিল। ১৯৮৪ চনৰ পৰা ০২.০৪.২০০৮-লৈকে প্ৰতিবাদীয়ে কমিছন ভিত্তিত কোনো অব্যাহতি নোহোৱাকৈ উপ-পঞ্জীয়ক হিচাপে কৰ্তব্য পালন কৰি থাকিল। ৰাজ্য চৰকাৰে প্ৰতিবাদীক তেওঁ আগবঢ়োৱা সেৱাৰ বাবে দৰমহা বা আন কোনো সুবিধা প্ৰদান কৰা নাছিল আৰু

---

৪. এ.আই.আৰ. ২০১৮ এচ.চি. ২৭২৪

সংগ্ৰহ কৰা পঞ্জীয়ন মাচুলৰ পৰা কমিছনৰ ওপৰত তেওঁ লাভ কৰা পাৰিশ্ৰমিক বা পাৰিতোষিক সম্পূৰ্ণৰূপে নিৰ্ভৰশীল আছিল। এইদৰে প্ৰতিবাদীয়ে ৰাজ্যিক ৰাজকোষৰ ওপৰত কোনো প্ৰত্যক্ষ বোজা নপৰাকৈ প্ৰায় ২৪ বছৰ ধৰি নিয়মীয়াকৈ নিযুক্তি পোৱা উপ-পঞ্জীয়ক হিচাপে কৰ্তব্য পালন কৰিছিল।

১৭. প্ৰতিবাদী আৰু তেওঁৰ সহকৰ্মীসকলে মুঠ পাঁচটা উপ-পঞ্জীয়ন কাৰ্যালয়ত আগবঢ়োৱা সেৱাসমূহ স্থায়ী, সন্তোষজনক আৰু অপৰিহাৰ্য বুলি বিবেচনা কৰি, বৰ্তমানৰ ৫টা আয়োগভিত্তিক উপ-পঞ্জীয়নখন কাৰ্যালয়ক বিভাগীয় কাৰ্যালয়লৈ ৰূপান্তৰিত কৰি ৰাজ্য চৰকাৰে ২২.০৬.২০০৭ তাৰিখে এখন অধিসূচনা জাৰি কৰি কৰে আৰু তাৰ পিছত কমিছন ব্যৱস্থা বন্ধ কৰা হয়। এই কাৰ্যালয়সমূহৰ ভিতৰত আছিল মুকালমুৱা উপ-পঞ্জীয়ন কাৰ্যালয়, য'ত প্ৰতিবাদীজন কৰ্মৰত আছিল। ২৫.০৪.২০০৮ তাৰিখে প্ৰতিবাদীৰ সেৱা নিয়মীয়া কৰা হয়। কিন্তু প্ৰতিবাদীৰ সেৱা নিয়ন্ত্ৰণ কৰা নিয়ম, অৰ্থাৎ অসম পঞ্জীয়ন সেৱাৰ নিয়মাৱলী, ২০১০, বহু পলমকৈ অৰ্থাৎ, ১৮.১১.২০১০ তাৰিখে জাৰি কৰা হ'ল। ২৮.০৪.১৯৮৪ তাৰিখৰ অধিসূচনাখনে, যিখনৰ দ্বাৰা প্ৰতিবাদীক কমিছন ভিত্তিত উপ-পঞ্জীয়ক হিচাপে নিযুক্তি দিয়া হৈছিল, স্পষ্টভাৱে ইংগিত দিছে যে তেওঁ কমিছন ভিত্তিক উপ-পঞ্জীয়ক হিচাপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰাৰ সময়ছোৱাত তেওঁক আন কোনো নিযুক্তি ল'বলৈ দিয়া নহ'ব। এই আদেশত উল্লেখ কৰা নিযুক্তিৰ প্ৰকৃতি স্থায়ী আছিল আৰু প্ৰতিবাদীয়ে পূৰ্ণকালীন ভিত্তিত উপ-পঞ্জীয়ক হিচাপে কৰ্তব্য পালন কৰিবলৈ প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ আছিল আৰু উপ-পঞ্জীয়ক হিচাপে নিয়োজিত হোৱাৰ সময়ছোৱাত তেওঁক আন কোনো চাকৰি লোৱাত বাধা দিয়া হৈছিল।

১৮. মোকদ্দমাৰ আগৰ পৰ্যায়ত অৰ্থাৎ ডব্লিউপি(চি) নং ১৬১৪/২০১২-ত, বিত্ত বিভাগে সন্মতি প্ৰদান কৰিছিল যে মূল বিভাটোৱে একেটা প্ৰস্তাবকে প্ৰেৰণ কৰাৰ চৰ্ত সাপেক্ষে কৰ্মচাৰীৰ গোচৰটো বিবেচনা কৰিবলৈ সাজু। সেয়েহে, প্ৰতিবাদীৰ পেঞ্চন দাবী সন্দৰ্ভত বিত্ত বিভাগৰ প্ৰায় এক মৌন চুক্তি হৈছিল। এই আবেদনত চৰকাৰে এতিয়া গ্ৰহণ কৰা স্থিতি, পূৰ্বৰ মোকদ্দমাৰ পৰ্যায়ত গ্ৰহণ কৰা স্থিতিৰ সৈতে স্পষ্টভাৱে পৃথক।

চন্দ্ৰ প্ৰকাশ গাও (উপৰোক্ত) গোচৰত মাননীয় উচ্চতম ন্যায়ালয়ে প্ৰতিবাদীৰ অধিবক্তাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি ৰায় দিছিল যে বিভিন্ন সমবায় সমিতিৰ বাকী থকা বাবদ ধন বাস্তৱায়িত কৰাৰ বাবে উত্তৰপ্ৰদেশ ৰাজ্যৰ ভিতৰৰ বিভিন্ন জিলা দণ্ডাধীশ/সংগ্ৰাহকে আয়োগৰ ভিত্তিত নিযুক্তি দিয়া কুৰ্ক আমিনসকল আছিল অসামৰিক পদত অধিষ্ঠিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰী। উক্ত ৰায়দানত লোৱা মতামত **শক্তি প্ৰসাদ ভাট** (উপৰোক্ত)ৰ গোচৰত পুনৰাবৃত্তি কৰা হৈছিল। **ডনী বৰপূজাৰী** গোচৰ (উপৰোক্ত)-ৰ ক্ষেত্ৰতো প্ৰায় একেধৰণৰ বিতৰ্কই এই আদালতৰ বিভাগীয় বিচাৰপীঠে পৰীক্ষা কৰিছিল। অসম চৰকাৰী ভাষা (কেন্দ্ৰীয় আইনৰ অনুবাদ) আয়োগৰ সৈতে সমান্তৰাল ভিত্তিত ভাষা বিষয়া হিচাপে নিযুক্তি পোৱা আপীলকাৰীয়ে তাত উত্থাপন কৰা পেঞ্চনৰ দাবী খণ্ড বিচাৰপীঠে গ্ৰহণ কৰে। বিভাগীয় বিচাৰপীঠে সিদ্ধান্ত লয় যে যিহেতু আয়োগৰ কাৰ্যকলাপ এতিয়াও চলি আছে আৰু ভৱিষ্যতেও চলি থাকিব বুলি আশা কৰা হৈছে, গতিকে তাত আপীলকাৰীয়ে কৰা কামক চৰকাৰী সেৱা হিচাপে গণ্য কৰা উচিত, যাৰ ফলত ই পেঞ্চনৰ সুবিধাৰ বাবে যোগ্য হ'ব। ১৯৮৪ চনত ৰাজ্য চৰকাৰে তেওঁক কমিছনৰ ভিত্তিত সেৱা আগবঢ়াবলৈ উপ-পঞ্জীয়ক হিচাপে নিযুক্তি দিছিল। প্ৰতিবাদীয়ে আগবঢ়োৱা সেৱাসমূহ নিঃসন্দেহে স্থায়ী প্ৰকৃতিৰ আছিল। নিযুক্তিৰ আদেশ অনুসৰি উপ-পঞ্জীয়ক হিচাপে থকা সময়ছোৱাত প্ৰতিবাদকাৰীয়ে আন কোনো কৰ্মসংস্থাপন গ্ৰহণ কৰাৰ অধিকাৰ নাছিল। উত্তৰদাতাই কাম কৰি থকা উপ-পঞ্জীয়নৰ

কাৰ্যালয় ২০০৮ চনত বিভাগীয়কৰণ কৰা হয় আৰু তাৰ পিছত তেওঁৰ সেৱা নিয়মীয়া কৰা হয়। কোৱা বাহুল্য যে ইতিমধ্যে চৰকাৰী সেৱাত থকা এজন ব্যক্তিবহে নিয়মীয়াকৰণ কৰিব পৰা যাব।

১৯. **অসম ৰাজ্য বনাম কনক চন্দ্ৰ দত্ত** ^৫ গোচৰত উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ এখন সংবিধান বিচাৰপীঠে ভূমিৰ ৰাজহ সংগ্ৰহৰ বাবে অসম উপত্যকাত নিযুক্ত কৰা মৌজাদাৰ এজনে কমিছনৰ পৰা পাৰিশ্ৰমিক লাভ কৰা স্বত্তেও ৰাজ্যৰ অধীনৰ অসামৰিক পদৰ অধিকাৰী বুলি ৰায় দিছিল। **চন্দ্ৰ প্ৰকাশ পাণ্ডে** গোচৰৰ (উপৰোক্ত) ক্ষেত্ৰত মাননীয় উচ্চতম ন্যায়ালয়ে উক্ত ৰায়দানৰ ওপৰত আস্থা প্ৰকাশ কৰিছিল। এইদৰে, গোচৰৰ ৰেকৰ্ডত এই কথা দৃঢ় কৰিব পৰাকৈ যথেষ্ট তথ্য আছে যে ২৮.০৪.১৯৮৪ তাৰিখৰ পৰা কাৰ্যকৰী হোৱাকৈ কমিছন ভিত্তিত উপ-পঞ্জীয়ক হিচাপে নিযুক্তি লাভ কৰি প্ৰতিবাদীয়ে নিশ্চিতভাৱে অসামৰিক পদত সেৱা আগবঢ়াইছিল আৰু তেওঁ অতীতত আগবঢ়োৱা সেৱাসমূহ স্থায়ী প্ৰকৃতিৰ আছিল।

২০. বিজ্ঞ চৰকাৰী অধিবক্তাই বহু পৰিমাণে আস্থা প্ৰকাশ কৰা ১৯৬৯ চনৰ নিয়মৰ ৪৪ নং নিয়মৰ উপ-দফা (iv)(a)-ৰ টোকা ২-ত উল্লেখ কৰা হৈছে যে যিজন চৰকাৰী কৰ্মচাৰীয়ে দৰমহা লাভ কৰা নাই কিন্তু তেওঁক মাচুল বা কমিছনৰ দ্বাৰা পাৰিতোষিক দিয়া হয়, তেওঁ পেঞ্চনৰ অধিকাৰী নহ'ব। স্পষ্টভাৱে উক্ত নিষেধাজ্ঞাটোৱে প্ৰতিবাদীৰ বাবে বাধাৰ সৃষ্টি নকৰে, কাৰণ চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ লোৱাৰ তাৰিখত তেওঁ আৰু কমিছনৰ জৰিয়তে পাৰিতোষিক লাভ কৰা নাছিল, বৰঞ্চ ২৫.০৪.২০০৮ তাৰিখৰ পৰা তেওঁৰ সেৱা নিয়মীয়া হোৱাৰ পিছত নিয়মীয়াকৈ

দৰমহাৰ নিৰিখ লাভ কৰিছিল। ফলস্বৰূপে আমি দূততাতে মত আগবঢ়াব পাৰো যে পেঞ্চনৰ সুবিধাৰ বাবে প্ৰতিবাদকাৰীৰ সেৱাসমূহ তেওঁৰ প্ৰাৰম্ভিক নিযুক্তিৰ তাৰিখৰ পৰা গণনা কৰা হ'ব, যিটো চৰকাৰৰ ২৮.০৪.১৯৮৪ তাৰিখৰ অধিসূচনাত উল্লেখ কৰা হৈছে।

২১. ওপৰত কৰা আলোচনাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত আমি দূতভাৱে মতপোষণ কৰিব পাৰো যে বিজ্ঞ এজনীয়া বিচাৰপীঠে এই যুক্তি দৰ্শোৱাটো একেবাৰে ন্যায্য আছিল যে প্ৰতিবাদীয়ে ২৮.০৪.১৯৮৪ তাৰিখৰ পৰা কাৰ্যকৰী হোৱাকৈ কমিছনৰ আধাৰত উপ-পঞ্জীয়ক হিচাপে প্ৰায় ২৪ বছৰৰ বাবে প্ৰদান কৰা সেৱাসমূহ তেওঁৰ পেঞ্চনযোগ্য সেৱা আৰু অন্যান্য সকলো আনুসংগিক শেষৰ লাভালাভৰ গণনাৰ বাবে হিচাপ-নিকাচ কৰাটো প্ৰয়োজনীয়। ডব্লিউ পি(চি) নং ৩৫৫১/২০১৩-ত বিজ্ঞ এজনীয়া বিচাৰপীঠে ২২.০৯.২০১৪ তাৰিখে গৃহীত কৰা বিবাদিত ৰায়দানত হস্তক্ষেপৰ প্ৰয়োজন হোৱা কোনো উল্লেখযোগ্য বিষয় নাই।

২২. সেয়েহে চৰকাৰে দাখিল কৰা গোচৰটো বিফল হয় আৰু যোগ্যতাৰ অভাৱত খাৰিজ কৰা হয়।

২৩. খৰচৰ সন্দৰ্ভত কোনো আদেশ দিয়া হোৱা নাই।

মিতালী ঠাকুৰীয়া

ন্যায়াধীশ

সন্দীপ মেহতা

মুখ্য ন্যায়াধীশ

DISCLAIMER

"The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation".

“স্থানীয় ভাষালৈ অনূদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাদে অন্য ক্ষেত্ৰত অনূদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ'ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্য্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বুলি বিবেচিত হ'ব।”